

Berényi Mihály

TISZTELT SZERKESZTŐSÉG!

A nőgyógyászok bizonyára ismerik ezt a védett nevet. A *Magyar Andrológiában* hamarosan megjelenő cikkben nekem nagyon nem tetszenek a módszer *NaProTechnológia*, *NaPro technika* nevei. Mennyire terjedt el ennek a módszernek valamilyen neve a nőgyógyászati irodalomban? Én az eredeti angol *Natural Procreativ Technology (NPT)* alapján az *NPT-t* használnám. Magyar neve lehetne: *természetes fogamzási/reprodukciós módszer*. Ezt írtam a *Magyar Andrológia* főszerkesztőjének:

Ennek az Antritter-cikkben látható védett névnek, a *NaProTechnologynak* valamilyen elfogadható magyar nevet kellene adni! Természetesen a nőgyógyászokkal egyetértésben. Magyar mondatokban a *NapPro-Technológia* nagyon ronda! A szerzők is hol így, hol úgy írják, de mindegyik változat ellenszenves a magyar szemnek. Lehetne az angol név után zárójelben az *NPT*, és ez maradna a szövegben. Vagy maradjon így a cikk, és a következő számban merészeljek hozzászólni?

VÁLASZ

Bősze Péter

A *NaProTECHNOLOGY* szóösszevonás, a *Natural Procreative Technology* kifejezésből származik. A *procreation* szót az utódlással, szaporodással, gyermeknemzéssel, születéssel stb. összefüggésben használják – azaz a gyermek létrehozásával kapcsolatos. A *technológia* a tudás alkalmazása, a *natural* pedig természetes. A módszer lényege: a havivérzés történéseinek és a női nemi szervek fogamzóképeségének folyamatos ellenőrzésén alapuló fogamzás vagy fogamzásgátlás. Magyar megfelelőjével nem találkoztam, a nőgyógyászati irodalomban nem terjedt el. Esetleg nevezhetjük *természetes fogamzásszabályozásnak*. Feltétlenül a betűszót (*NPT*) használnám, ha a magyar nem elfogadható, vagy kiegészítéseként.

Krisztalovics Katalin

TISZTELT SZERKESZTŐSÉG!

A *farmakovigilancia* magyarításával kapcsolatban kérem a segítségüket. Vita alakult ki az alábbi levélváltás szerint:

Kedves XY! Az Epinfo következő számában tervezzük megjelentetni a tájékoztatókat az influenzavakcina WHO által ajánlott összetételéről. Az utolsó bekezdésben szerepel a kifejezés: „*Farmakovigilanciával* foglalkozó Bizottság” Már korábban is terveztem javasolni, hogy ne ezt a kifejezést vezessük be a hazai használatba, mert – bár tükröfordítása/átvétele az angol megfelelőnek – magyar-

talán. Javaslatom: *Gyógyszermellékhatás-követő/figyelő Bizottság* [...]. (Krisztalovics Katalin)

Válasz: [...] de szerintünk a *farmakovigilancia* kifejezés olyan elterjedt már (szakmai körökben biztos), mint a *surveillance* szó. Ezt igazolja az is, hogy a Hatóság és a Jogalkotó is ezt a kifejezést használja. Hosszadalmasan, több szóval lehetne kiváltani ahhoz, hogy pontosan azt mondjuk, amit ez az egy szó.

Farmakovigilancia: kockázat becslésen alapuló, a kockázat minimalizálására irányuló intézkedések sora, a feltételezett és/vagy új és/vagy megváltozott kockázatokra utaló jelzések (szignálok) figyelembevételével. Azaz a *farmakovigilancia* figyel, követ, értékkel, intézkedik.

Szerintünk maradhatna a kifejezés.

VÁLASZ

Bősze Péter

A *vigilancia* jelentése 'örködés', 'éberség'. A *farmako-/pharmaco-* a 'gyógyszerrel kapcsolatos' összetételek előtagja.

A *farmakovigilancia* jelentését tartalmazza a válaszlevél. A kifejezés honlapján ez olvasható:

A *farmakovigilancia* fogalma felöleli a biztonságos gyógyszeralkalmazás érdekében kifejtett tevékenységek összességét. A WHO 2002-es meghatározása szerint a *farmakovigilancia* „a gyógyszerek káros hatásaival, vagy gyógyszerrel kapcsolatos egyéb problémák észlelésével, értékelésével, megértésével és megelőzésével foglalkozó tudomány, ill. tevékenység.” („The science and activities relating to the detection, assessment, understanding and prevention of adverse effects or any other drug-related problem.”)

Az Európai Bizottság kiadványa szerint a *farmakovigilancia* a gyógyszerek biztonságosságát folyamatosan nyomon követő, azok kockázatának csökkentése és előnyeinek növelése érdekében kifejtett ténykedést felölelő eljárás és tudomány, kulcsfontosságú közegészségügyi tevékenység. („Pharmacovigilance is the process and science of monitoring the safety of medicines and taking action to reduce risks and increase benefits from medicines. It is a key public health function.” European Commission.”)

Az OGYI honlapján (www.ogyi.hu/mellekhatas-figyeles) az alábbi meghatározás található:

A *farmakovigilancia* mindazon tevékenységek összessége, amely a **biztonságos gyógyszeralkalmazást** célozza. Ide

tartozik a gyógyszer-mellékhatások felismerése, jelentése, összegyűjtése, elemzése, különböző intézkedések útján történő megelőzése. E tevékenység résztvevői a gyógyszer-előállítók és -forgalmazók, az orvosok, gyógyszerészek és egyéb egészségügyi szakemberek, illetve a gyógyszerügyi hatóságok.

A meghatározások egyértelműen a gyógyszerek biztonságos használatáról szólnak.

A kifejezés magyarításával a szokásos nehézségekbe ütköztek: olyan kifejezést keresnek, amely leírja a fogalom alá vont tevékenységet. Az ilyen mindig hosszú, és sántít. A *farmakovigilancia* önmagában semmilyen tevékenységet nem fejez ki, egyszerűen 'gyógyszeréberség' a jelentése. Azért jelent mást, mert úgy értelmezzük, a szó nem más, csak mi adtunk tágabb jelentést neki. Ezt ugyanígy tehetjük a magyar változatával is. Tehát a *gyógyszeréberség* is kifejezheti mindezt. De megfelelőbb a gyógyszerbiztonság – amelyet használnak is. Az *Inparibus* honlapján így írnak:

Kiemelt fontosságú területként kezeljük a *gyógyszerbiztonsággal (farmakovigilanciával)* kapcsolatos teendőket.

A *gyógyszerbiztonság* tehát tökéletesen megfelelő magyar változata a *farmakovigilanciának*, és még rövidebb is (5 szótag a nyolccal szemben). Tehát: *Gyógyszerbiztonsággal foglalkozó Bizottság*, vagy még egyszerűbben: *Gyógyszerbiztonsági Bizottság*.

Láng Miklós: *Elmegyünk mellette?*

A gyógyszerészek szaklapja mind megjelenésében, mind tartalmában igényes kiadvány, de a magyar sajtóözon – többnyire apró – hibái annyira rögződnek a szaksajtó nyelvében is, hogy – akár ott, akár itt – falra hányt borsónak tűnik azok emlegetése.

Például a levél címében szereplő *mellett* helyhatározó szó kezd más értelmet kapni. Kezemben a 2016. évi 1. szám, amelyben eredeti jelentésében talán nem is fordul elő. E használatévesztéssel már korábban foglalkoztam, ezért csak néhány példát emelek ki, mutatva, hogy még él: „[...] a gyógyszerészi hivatás [...] alapjainak erősítése *mellett*”, „[...] a daganatok kemoterápiája *mellett*”. Mindkét példában a *kívül* szó lenne helyesebb: erősítésén *kívül*, kemoterápiáján *kívül*.

Mit is jelent a *felé* névutó? Valamilyen irányba. Ezért helytelen a célba juttatás szándéka esetén ezt használni: „[...] tartalmaznia kell [...] a panasz minőségbiztosítás *felé* továbbításának dátumát.” Helyesen: a minőségbiztosításhoz.

Lehet rövidebben: „A panasszal kapcsolatos dokumentumokat meg kell őrizni [...]”. Elég lenne: A panasz(ok) dokumentumait (lehetne: bizonylatait) meg kell őrizni. A *kapcsolatos* melléknév gyakran fölösleges. Leírása előtt célszerű gondolni erre.

Ez meg rövid, mert kimaradt a lényeg: „Amennyiben a panasz [...] minőségi hibára utal, (X) a forgalomból vissza kell hívni.” Mit? A terméket, amely szó az (X) helyére kerülne.

Fölségesen hosszabbítja mondatunkat a *során* melléknév is. Nézzünk meg erre is egy példát (a lapból), amellyel más gondunk is van: „A belső ellenőrzés *során* értékelésre kerül, hogy mennyiben teljesít a cég.” Javítsunk: A belső ellenőrzésről értékelni kell, hogyan teljesít a cég.

Nézzük meg a *kerül* ige használatát is: „[...] a helyiségbe beszerzésre került egy zsilipként is funkcionáló pad”. Így helyesbíteném: a helyiség részére beszerzték egy padot, amely zsilipként is használható (működtethető).

Jöjjön a *biztosítani* ige, amelyet meg kellene hagyni az ezzel foglalkozó vállalatoknak. A következő és ehhez hasonló mondatokban így ne használjuk: „Képes a gyógyszerek minőségének a gyártásától a felhasználásáig történő *biztosítására*.” Változtassunk a mondaton: Képes hathatósan ellenőrizni a gyógyszerek minőségét a gyártásától a felhasználásáig. (Mert erről van szó!)

Rendelkezzünk másképpen: (A gyógyszerész) „széleskörű természettudományos ismeretekkel *rendelkezik* kémia, biológia, fizika, matematika tudományágakban.” Másként: (A gyógyszerésznek) széleskörű természettudományos ismeretei *vannak* a kémia, fizika és matematika tudományágakban.

Végül oszlassunk szét egy tévhitet, miszerint az emberekből álló közösségekhez, csoportokhoz az *aki* vonatkozó névmás illik. Olvassuk: „A Társaság olyan tagok közössége, *akiket* szakmai [...]” És javítsuk: A Társaság olyan tagok közössége, *amelyet* (egyes számban!)

Meggyőződésem, hogy semmi újat nem mondtam; mindezt tudják a szerzők is, csak az ezerszer olvasott rossz példák hatása alá kerülnek.